

MUHOS MUHOSKYLÄ PYHÄKOSKI 2**PERUSTIEDOT**

MJ-tyyppi: asuinpaikat
Tyypin tarkenne: asuinpainanteet, asuinpaikkakuopat
Ajoitus: kivikautinen?
Rauhoitusluokka: 2
Lukumäärä: 4+4
Peruskartta: 3422 10 MUHOS
Koordinaatit: x = 7194 659-974; y = 3455 168-236; z = 60-62,5
Koordinaattiselite: ääripisteet
Maastomerkintä: ei merkintää
Pinta-ala: noin 3 hehtaaria (muinaisjäännösalueen kokonaisala)
Etäisyystieto: Muhoksen kirkosta 4 km koilliseen

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä: Muhos, Muhoskylä
Tila 1: 14:23 Koskipyhämaa
Omistaja 1: Fortum Power & Heat
Osoite 1: Fortum Oyj
Kiinteistöhallinto
PL 1
00048 FORTUM
puh. 010 4511, fax 010 45 24595
Lisätietoja: maanomistajalle lähetetty kopio tarkastusraportista

ARKISTOTIEDOT

Aiemmat tutkimukset/löydöt:
Jalo Alakärppä & tarkastus 1998
Janne Ikaheimo

TARKASTUS 2000

Aika: FL Janne Ikaheimo 8.10.2000
Karttaotteet: Peruskartta 3422 10 MUHOS, 1:20 000. Helsinki 1999.
Yleiskartta 1:4000 (pohjana osasuurennos peruskartasta)
Diat: Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio 23831-23840

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kohde sijaitsee Oulujoen etelärannalla, Pyhäkosken voimalaitoksen itäpuolella, lähelle jokirantaa rakennetuista asuintaloista ja voimayhtiön edustusrakennuksesta hieman itään. Kohteessa on yhteensä neljä pyöreää, halkaisijaltaan keskimäärin 8-metristä asumuspainannetta sekä neljä asuinpaikkakuoppaa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Muinaisjäännöskohde Muhos Pyhäkoski 2 sijaitsee Oulujoen etelärannalla Pyhäkosken voimalaitosta vastapäätä, runsaat 4 kilometriä Muhoksen kirkosta koilliseen. Muinaisjäännökset sijoittuvat jokirantaa noudattelevien asuinrakennusten ja voimayhtiön edustilojen itäpuoliselle hiekkakankaalle, jossa ne muodostavat karkeasti ottaen pohjois-eteläsuuntaisen ja noin 300 metriä pitkän jonon. Alueen maaperä on enimmäkseen hiekkaa ja kasvillisuustyyppi on kuiva kangasmetsä.

Kohteen kuvaus

Kohteen löysi vuonna 1998 FM Janne Ikäheimo Oulujokilaaksoon suuntautuneella retkellään ja se tarkastettiin samana vuonna pintapuolisesti FM Ikäheimon ja fil.yo. Jalo Alakärpän toimesta. Paikalla on neljä pyöreää asumuspainannetta ja neljä asuinpaikkakuoppaa. Painanteiden keskinäinen etäisyys on varsin huomattava, joten maastotyyppi vaihtelee kohteesta toiseen. Yhtä poikkeusta lukuunottamatta (painanne 2) asumuspainanteiden yhteyteen liittyy yksi tai useampi asuinpaikkakuoppa. Seuraavassa kohteet on kuvattu neljänä itsenäisenä kokonaisuutena.

1. Ensimmäinen painanteen ja kuopan yhdistelmä sijaitsee voimayhtiön edustusrakennuksesta noin 80 metriä pohjois-koilliseen. Jokirantaan on matkaa noin 50 metriä. Noin 10 metriä painanteesta kaakkoon kulkee ajoura lehtiroskien ja ruohonleikkuujätteen kaatopaikalle. Painanteesta 15 metriä länteen sijaitsee vanha aitta. Paikalla kasvaa harva, nuorehko männikkö, jonka seassa on siellä täällä nuoria kuusia. Aluskasvillisuuden muodostavat variksenmarja, puolukka ja rahkasammal. Asumuspainanteen ($x=7194\ 960$, $y=3455\ 235$) muoto on pyöreä. Sen halkaisija on 8 metriä ja syvyys 50 cm. Painanteen keskelle tehdystä 20x20 cm koepistosta löytyi vahvan huuhtoutumiskerroksen ohella häviävän pieni punamultarae. Painanteesta 11 metriä pohjoiseen sijaitsevan asuinpaikkakuopan ($x=7194\ 974$, $y=3455\ 236$) halkaisija on 1,5 metriä ja syvyys 30 cm.

2. Asumuspainanne 2 sijaitsee edellisestä kohteesta 90 metriä etelään Voimayhtiön edustustiloista noin 30 metriä itään, talolle kääntyvän tien takana on asumuspainanteelta näyttävä pyöreä painauma, jonka kasvillisuus poikkeaa selvästi ympäristöstään. Painaumassa kasvaa tiheä paju- ja koivuvesakko, kun sitä ympäröivä kangas kasvaa harvakseltaan vanhaa mäntyä. Aluskasvillisuuden muodostavat variksenmarja, puolukka ja rahkasammal. Rakenne on muodoltaan pyöreänsuora, mitoiltaan 10x8 metriä ja 30 cm syvä. Sen pituus akseli on pohjois-etelä-suuntainen. Painaumaan ($x=7194\ 872$, $y=3455\ 230$) tehdystä koepistosta tavattiin 40 cm paksu ruokamultakerros ja vasta sen alta podsol-maannokselle tyypillinen, vaaleanharmaa huuhtoutunut hiekka. Koepistosta tehtyjen havaintojen perusteella painauma on tulkittavissa asumuspainanteeksi, joka on myöhemmin täytetty voimayhtiön edustustilojen ympäristöstä kerätyllä lehtiroskalla ja muulla jätteellä. Painanteen alkuperäinen syvyys voi siksi olla jopa 70-80 cm.

3. Edellisestä kohteesta 140 metriä etelä-lounaaseen sijaitseva painanteen ja kuopan yhdistelmä jää kankaan halki kulkevan itä-länsi-suuntaisen voimalinjan eteläpuolelle. Edustusrakennukselle johtava tie jää parikymmentä metriä jäännösten länsipuolelle. Painanne ($x=7194\ 743$, $y=3455\ 179$) sijaitsee harvakseltaan vanhaa mäntyä kasvavalla kankaalla, jonka aluskasvillisuuden muodostavat puolukka, palleroporonjäkälä ja rahkasammal. Vuonna 1998 painanteeseen tehtiin koepisto, josta löytyi palanutta kiveä ja kvartsia. Painanteen muoto on pyöreä ja sen halkaisija on vallin päältä mitattuna 8 metriä, syvyyden ollessa 30 cm. Painanteesta noin 12 metriä itä-koilliseen sijaitsee halkaisijaltaan 1,5 metrin ja 30 cm syvä kuoppajäännös ($x=7194\ 748$, $y=3455\ 194$).

4. Neljäs asumuspainanne (x= 7194 659, y=3455 168) sijaitsee kolmea muuta kohdetta metrin korkeammalla rantaterassilla, edellisestä painanteesta runsaat 80 metriä etelään. Maastotyyppi vaihtuu kohteiden 3 ja 4 välillä harvasta vanhasta männiköstä tiheämpään ja nuorempaan männikköön. Aluskasvillisuuden muodostavat palleroporonjäkälä, variksenmarja, puolukka ja rahkasammal. Painanteen muoto on pyöreä ja siinä on selvät vallit. Vallin reunalla on lähitalojen lasten rakentama risumaja ja sen takana heidän leikkipaikkansa. Painanteen halkaisija on 8 metriä ja syvyys 50 cm. Samalla terassilla noin 20 metriä painanteesta pohjoiseen on kaksi halkaisijaltaan metristä ja 20 cm syvää kuoppajäännöstä (1: x= 7194 689, y=3455 168; 2: x= 7194 687, y=3455 171).

Leppiniemen voimalaitosalue on bungalow-tyylisine asuinrakennuksineen verrattain moderni, mutta kulttuurihistoriallisesti merkittävä rakennuskohde. Siksi on kohtalaisen vaikea uskoa, että alueelle kaavotettaisiin tulevaisuudessa lisää rakennuskantaa.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

Oulussa 15.11.2000

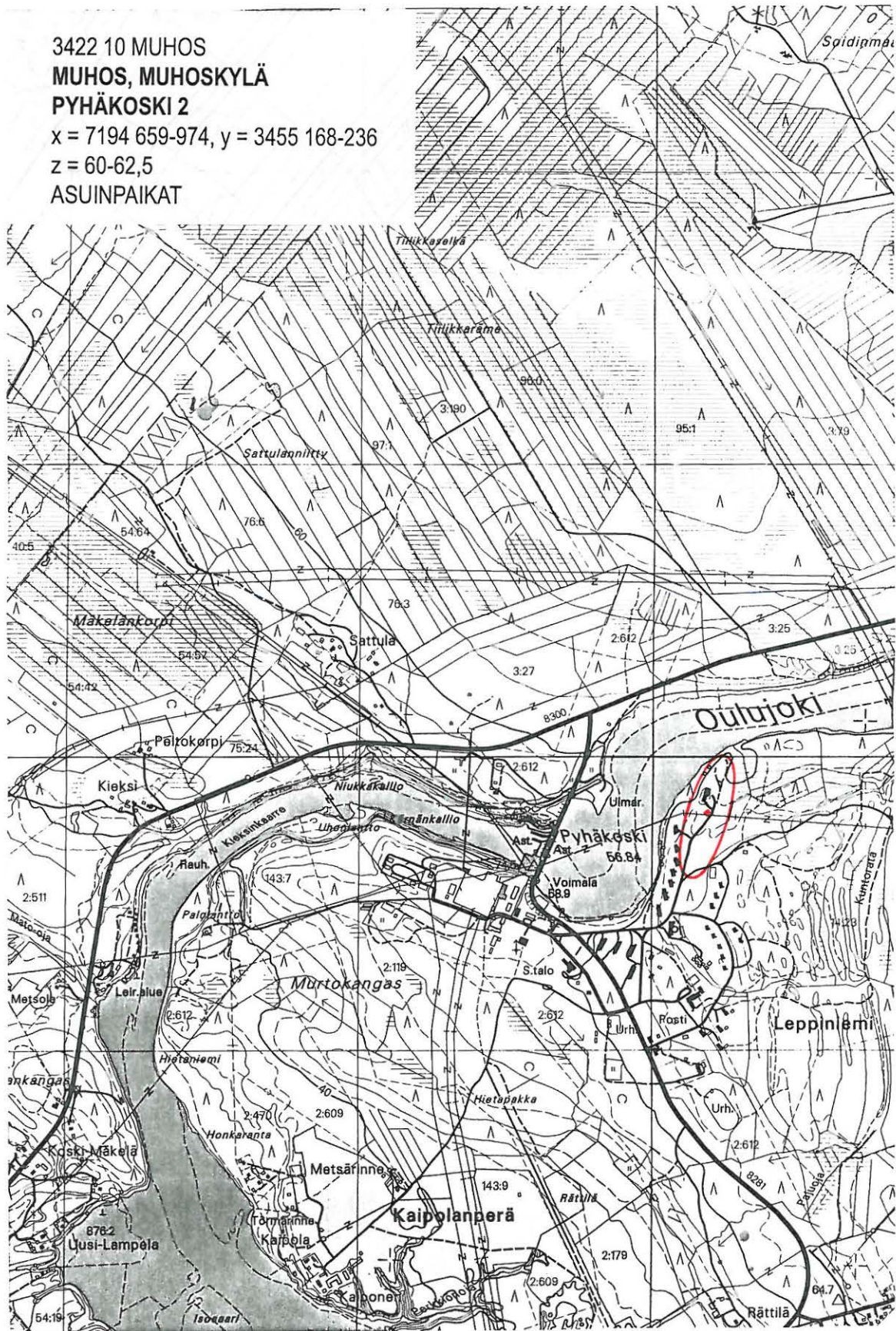
FL Janne Ikäheimo
Amanuenssi
Arkeologian laboratorio
PL 1000
90014 Oulun yliopisto

3422 10 MUHOS
MUHOS, MUHOSKYLÄ
PYHÄKOSKI 2

x = 7194 659-974, y = 3455 168-236

z = 60-62,5

ASUINPAIKAT

OULUN YLIOPISTO	Arkeologia
Muhos Muhoskylä	Pyhäkoski 2
Yleiskartta	Mittakaava 1:4000
z= 60-62,5 m mpy	8.10.2000
Peruskartta 3422 10	MUHOS
Kartoitus: Janne Ikäheimo & Garmin GPS 12	
● =asumuspainanne, ● =kuoppajäännös	

Kuva 1. Muhos Pyhäkoski 2. Yleiskuva asumuspainannealueen sijainnista Oulujoen pohjoisrannalta käsin (Oulun yliopiston arkeologian laboratorion dia 23831, kuva: Janne Ikäheimo, suunta 80/360°).

Kuva 2. Muhos Pyhäkoski 2. Suuntanuoli asuinpaikkakuopan 1 pohjalla, asumuspainanteen 1 halki pingotettu mittanauha häämöttää taustalla (Oulun yliopiston arkeologian laboratorion dia 23833, kuva: Janne Ikäheimo, suunta 218/360°).

Kuva 3. Muhos Pyhäkoski 2. Asumuspainanne 1 kuvattuna etelä-lounaasta (Oulun yliopiston arkeologian laboratorion dia 23832, kuva: Janne Ikäheimo, suunta 25/360°).

Kuva 4. Muhos Pyhäkoski 2. Asumuspainanne 2 kuvattuna etelästä (Oulun yliopiston arkeologian laboratorion dia 23834, kuva: Janne Ikäheimo, suunta 10/360°).

Kuva 5. Muhos Pyhäkoski 2. Asumuspainanne 3 kuvattuna itä-koillisesta (Oulun yliopiston arkeologian laboratorion dia 23836, kuva: Janne Ikäheimo, suunta 240/360°).

Kuva 6. Muhos Pyhäkoski 2. Asumuspainanne 4 kuvattuna pohjois-koillisesta. Painanteen vallin päällä lasten rakentama risumaja ja sen takana leikkipaikka (Oulun yliopiston arkeologian laboratorion dia 23838, kuva: Janne Ikäheimo, suunta 210/360°).